

Książkomat przy Bibliotece Głównej, ul. Powroźnicza 2, fot. z archiwum BK

Biblioteka Kraków w odpowiedzi na dynamicznie zmieniające się potrzeby mieszkańców

Biblioteka Kraków funkcjonuje szósty rok, jest to dostatecznie długo, by pokusić się o pierwsze refleksje, dokonać rewizji wstępnych założeń i przyjrzeć się efektom pracy zespołu. W artykule zestawiono i poddano analizie wskaźniki oraz dane statystyczne będące obiektywizującym miernikiem działalności bibliotecznej, omówiono działania podjęte przez dyrekcję oraz pracowników w celu poszerzenia kręgu użytkowników i odbiorców kultury. Podejmowane działania odniesiono do dynamicznie zmieniających się okoliczności wywołanych pandemią COVID-19, nagłą śmiercią dyrektora Stanisława Dziedzica oraz wojną w Ukrainie.

Biblioteka Kraków powstała 1 stycznia 2017 roku, na mocy uchwały Rady Miasta Krakowa z dnia 6 lipca 2016 roku dotyczącej połączenia samorządowych instytucji kultury: Krowoderskiej Biblioteki Publicznej w Krakowie, Nowohuckiej Biblioteki Publicznej w Krakowie, Podgórskiej Biblioteki Publicznej w Krakowie oraz Śródmiejskiej Biblioteki Publicznej w Krakowie^[1]. W okresie przygotowawczym powołano Zespół Zadaniowy ds. połączenia miejskich bibliotek^[2] oraz ustanowiono stanowisko Pełnomocnika Prezydenta Miasta Krakowa ds. Organizacji

[1] Uchwała nr L/917/16 Rady Miasta Krakowa z dnia 6 lipca 2016 roku w sprawie połączenia samorządowych instytucji kultury: Krowoderskiej Biblioteki Publicznej w Krakowie, Nowohuckiej Biblioteki Publicznej w Krakowie, Podgórskiej Biblioteki Publicznej w Krakowie oraz Śródmiejskiej Biblioteki Publicznej w Krakowie w jedną samorządową instytucję kultury o nazwie Biblioteka Kraków (http://edziennik.malopolska.uw.gov.pl/WDU_K/2016/4316/akt.pdf).

[2] Zarządzenie nr 439/2016 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 24.02.2016 r. w sprawie powołania zespołu zadaniowego pn. Zespół Zadaniowy ds. połączenia miejskich bibliotek.

Samorządowej Instytucji Kultury Biblioteka Kraków^[3]. Na zlecenie Urzędu Miasta Krakowa Małopolski Instytut Kultury zrealizował projekt badawczo-konsultacyjny, którego celem było przygotowanie diagnozy funkcjonowania sieci bibliotek miejskich oraz opracowanie rekomendacji istotnych dla przygotowania planu rozwoju nowej instytucji. Przygotowany raport^[4] zawierał m.in. diagnozę i analizę oczekiwań mieszkańców Krakowa wobec biblioteki oraz określenie głównych kierunków rozwoju w kontekście potrzeb potencjalnych użytkowników, ze szczególnym uwzględnieniem promocji czytelnictwa i wykorzystania nowych technologii.

Pierwsze działania związane z połączeniem bibliotek nastąpiły jeszcze w 2015 roku, to wtedy podjęto decyzję o integracji katalogu Nowohuckiej Biblioteki Publicznej w Krakowie (NhBP) działającej od 2007 roku w systemie bibliotecznym Patron z katalogami trzech pozostałych bibliotek wykorzystujących system biblioteczny SOWA2SQL. Integracja nastąpiła przy pomocy portalu wbibliotece.pl, a następnie opracowano i oddano do użytku wyszukiwarkę dostępną przez portal krakowczyta.pl. W tym czasie ujednociono również zasady korzystania ze zbiorów i usług bibliotek dzielnicowych oraz wprowadzono jeden wzór karty bibliotecznej. W 2016 roku NhBP zakupiła i wdrożyła system SOWA2SQL poznańskiej firmy Sokrates Software. Biblioteki zostały przygotowane do całkowitej integracji i scalenia baz bibliograficznych oraz baz czytelników.

Kolejny etap prac dotyczył przygotowania, w porozumieniu z organizatorem oraz związkami zawodowymi, podstawowych dokumentów pozwalających na funkcjonowanie nowej instytucji. Równie ważne było przygotowanie i wdrożenie spójnej identyfikacji wizualnej oraz znalezienie odpowiedniej lokalizacji i rozpoczęcie prac nad stworzeniem siedziby biblioteki. Konceptji było kilka, w rezultacie przyjęto projekt rewitalizacji dawnego Zajazdu Kazimierskiego przy ul. Krakowskiej. W 2020 roku zostały zakupione przez miasto budynki dawnego Szpitala Uniwersyteckiego przy ul. Kopernika, wtedy zdecydowano, że wśród zieleni, w sąsiedztwie innych ważnych instytucji kultury znajdzie się również Biblioteka Kraków. Na jej potrzeby przeznaczono trzy budynki przy ul. Kopernika – 15, 15A, 15B. Tymczasową siedzibę przygotowano w budynku dawnego dworca PKP na placu Jana Nowaka-Jeziorańskiego, gdzie znalazły się: dyrekcja, administracja oraz działy merytoryczne.

Zespół Biblioteki Kraków to ponad 290 pracowników merytorycznych oraz administracyjnych, którzy w większości zatrudnieni byli w bibliotekach dzielnicowych. Ważne było, by zminimalizować stres związany ze zmianą, tym bardziej, że wielu pracowników otrzymało nowe zakresy czynności. Najmniejsze zmiany doty-

[3] Zarządzenie nr 2617/2016 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 30.09.2016 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania, uprawnień i obowiązków Pełnomocnika Prezydenta Miasta Krakowa ds. Organizacji Samorządowej Instytucji Kultury Biblioteka Kraków (https://www.bip.krakow.pl/zarzadzania/2016/2617/X19BS19fNDUzNDI=/o4AK_ZaPMK_2617_2016.pdf).

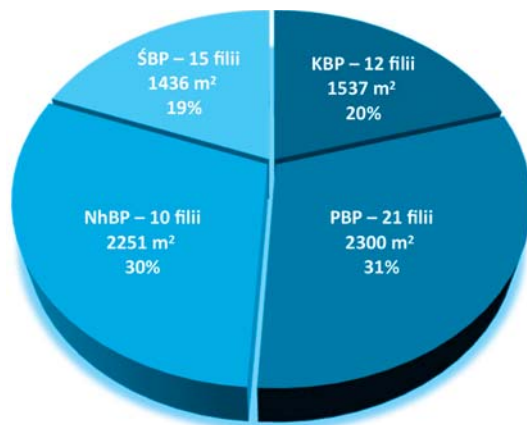
[4] *Biblioteka Kraków. Rozwój sieci miejskich bibliotek publicznych*, Kraków 2017.

czyły pracowników filii, chociaż i oni musieli nauczyć się funkcjonować w nowych strukturach i często według nowych zasad.

Największym atutem Biblioteki w chwili jej powstania była sieć filii rozłożonych na terenie całego miasta, których naczelną wartością była „bliskość”. Wieloletnia działalność filii i ich niezwykle silna obecność w lokalnej społeczności tworzyły bardzo mocne fundamenty do budowy nowej instytucji. Wyzwaniem było tworzenie nowych placówek w rejonach rozbudowujących się osiedli, relokacja filii niezbyt korzystnie położonych, poprawa komfortu korzystania ze zbiorów i usług, dostępności zarówno w wymiarze komunikacyjnym, jak i architektonicznym oraz

standaryzacja usług. W ostatnich latach udało się przeprowadzić gruntowne remonty i modernizacje w 19 filiach (Biblioteka Główna, Filie nr 8, 10, 14, 16, 19, 23, 30, 32, 33, 40, 41, 42, 44, 48, 51, 52, 53), pozyskano nowe lokale dla kolejnych 5 filii (Filie nr 18, 42, 31, 46, 3), dwie powiększono, dołączając i przebudowując dotychczasowe pomieszczenia (Filie nr 45 i 24). Ujednolicono i rozszerzono godziny udostępniania zbiorów^[5], zwiększając liczbę bibliotek pracujących w systemie dwuzmianowym oraz w soboty. Ponadto udało się zainstalować przy 4 filiach książkomaty, które dostępne są przez 24 godziny siedem dni w tygodniu. W pierwszym roku działania z urządzeń skorzystało ponad 11 000 osób, wypożyczając i zwracając prawie 19 000 książek i audiobooków^[6]. Przy Filii nr 44, we współpracy ze Spółdzielnią Mieszkaniową „Na Kozłowiec”, zainstalowano windę, która ułatwiła dostęp do biblioteki osobom starszym, z niepełnosprawnością ruchową oraz rodzinom z małymi dziećmi.

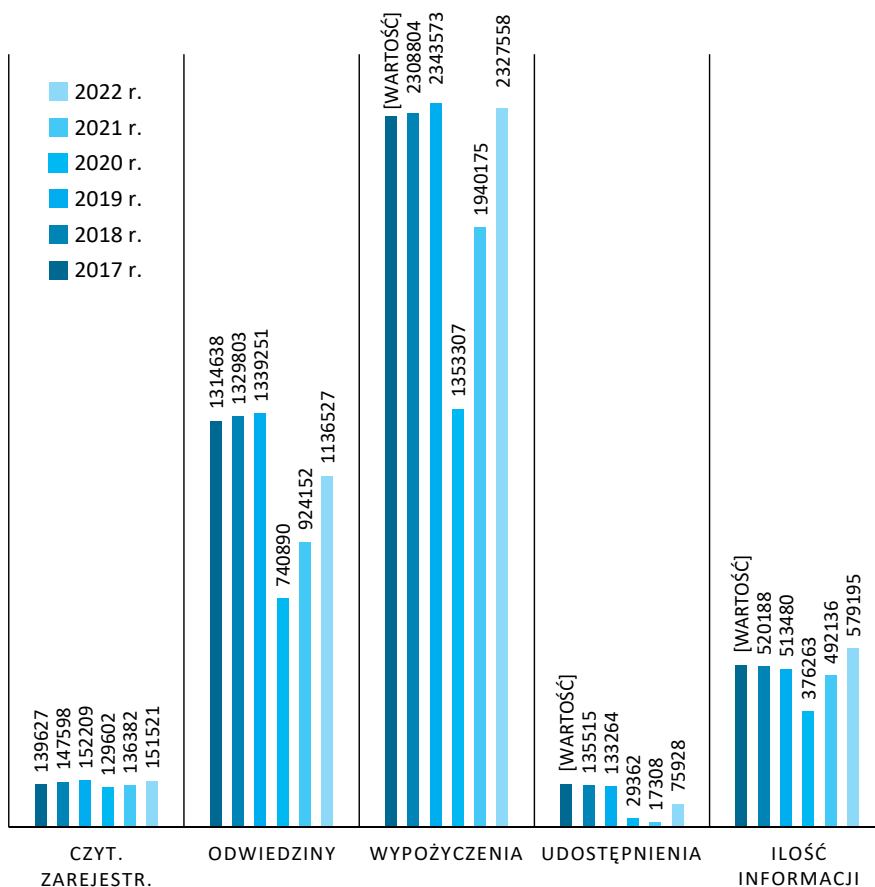
Ułatwienia związane z przeszukiwaniem zasobu oraz jednolitymi godzinami otwarcia i zasadami, które były wynikiem połączenia dzielnicowych Bibliotek, wyraźnie dały się odczuć w osiągniętych wskaźnikach. Przez pierwsze trzy lata odnotowywano wzrost liczby czytelników, odwiedzin oraz wypożyczeń. Niemały wpływ na wyniki miały: zwiększający się zakup nowości wydawniczych, większa różnorodność zbiorów, m.in. utworzenie w 8 filiach bezpłatnych wypożyczalni gier planszowych oraz coraz większa liczba bezpłatnych kodów dostępu do e-booków. Poprawiano również usługi zdalne. W 2019 roku zlecono firmie Sokrates Software

Liczba filii Biblioteki Kraków i ich łączna powierzchnia, stan na dzień 1 stycznia 2017 r.

[5] www.biblioteka.krakow.pl/filie-biblioteki-krakow/

[6] Trzy książkomaty działały przez pełen 2022 r., największy, 68-skrzynkowy uruchomiono w październiku 2022 r. Szerzej o książkomatach napisała Agnieszka Staniszevska-Mól w niniejszym tomie, s. 159–167.

Zestawienie podstawowych wskaźników bibliotecznych – dane z systemu SOWASQL Premium za lata 2017–2022

prace nad rozwojem funkcjonalności oprogramowania wykorzystywanego przez Bibliotekę Kraków m.in. o możliwość zdalnego zapisu z wykorzystaniem profilu zaufanego oraz płatności internetowych. Prace zostały sfinansowane ze środków Gminy Miejskiej Kraków.

W marcu 2020 roku nastąpił lockdown wywołany pandemią koronawirusa SARS-CoV-2. Ograniczenia w dostępie do zbiorów, prawie całkowite zawieszenie zajęć edukacyjnych i wydarzeń kulturalnych, zmiana zasad korzystania z czytelní i stref relaksu wpłynęły na znaczne spadki liczby odwiedzin, wypożyczeń oraz uczestników organizowanych imprez.

Okres pandemii był dla Biblioteki Kraków bardzo trudny. Pracownicy musieli poradzić sobie nie tylko ze strachem o zdrowie swoje i swoich bliskich, ale też z ograniczeniami i wyzwaniami związanymi z codziennym funkcjonowaniem w rygorze

Zestawienie wskaźników dotyczących usług zdalnych – dane z systemu SOWASQL Premium za lata 2018–2022

Rok	logowania w katalogu OPAC	prolongaty	rezerwacje	zamówienia
2018	516 088	306 167	116 121	81 801
2019	599 253	340 249	135 534	95 194
2020	593 109	185 452	206 499	98 950
2021	816 791	359 417	267 231	122 839
2022	867 729	442 233	235 683	118 597

sanitarnym oraz traumą po śmierci dyrektora^[7] oraz jednego z pracowników technicznych. Zmiana na stanowisku dyrektora wiązała się ze zmianą w systemie zarządzania, komunikacji wewnętrznej, określeniem nowych priorytetów w rozwoju zbiorów i usług. Główne założenia i kierunki rozwoju instytucji w najbliższych latach określa *Plan rozwoju Biblioteki Kraków na lata 2022–2029*^[8].

Rok 2022 to systematyczne odbudowywanie i stabilizacja działalności, powrót wielu użytkowników, którzy na dwa lata zawiesili lub mocno ograniczyli korzystanie z usług Biblioteki. Daje się zaobserwować zmianę profilu użytkownika, jego preferencji, nawyków, oczekiwań i potrzeb. Odnotowano znaczny spadek użytkowników stanowisk komputerowych, natomiast zwiększenie liczby wejść do katalogu OPAC przez urządzenia mobilne. Utrzymuje się wysoka liczba zdalnych prolongat, rezerwacji i zamówień, która jest wynikiem nowych przyzwyczajeń użytkowników.

Misją Biblioteki Kraków jest aktywny udział w rozwoju społeczeństwa o wysokich standardach wiedzy i kultury, zaangażowanego, spełniającego wymogi nowoczesności i wyzwania ważnego ośrodka uniwersyteckiego. Bardzo istotnym założeniem związanym z powołaniem nowej instytucji było podejmowanie działań daleko wykraczających poza standardowe funkcje biblioteki publicznej. Duży nacisk położono na organizację wydarzeń kulturalnych, zachowanie dziedzictwa literackiego Krakowa, działalność naukową i wydawniczą. W 2017 roku w strukturach Biblioteki znalazł się Klub Dziennikarzy „Pod Gruszką” z zabytkową salą Baltazara Fontany. Miejsce położone w centrum Starego Miasta, z gronem stałych bywalców i tradycją organizowania wydarzeń kulturalnych, miało się stać, do momentu pozyskania docelowej siedziby, główną przestrzenią do organizowania wydarzeń o charakterze ponadlokalnym. W pierwszym roku działalności Biblioteki zainicjowano tu cykliczne spotkania

[7] Stanisław Dziedzic (1953–2021) – historyk literatury, publicysta, kulturoznawca, nauczyciel akademicki, dyrektor Biblioteki Kraków w latach 2017–2021; pamięci Zmarłego poświęcono znaczną część „Rocznika Biblioteki Kraków” 2021, s. 135–222.

[8] www.biblioteka.krakow.pl/wp-content/uploads/2022/04/Plan-rozwoju-Biblioteki-Krakow-2022-2029.pdf

pn. „Salon Literacki Biblioteki Kraków”. W Klubie Dziennikarzy organizowane są też spotkania autorskie, koncerty, wieczory poezji, panele dyskusyjne, podczas których goszczono Olę Tokarczuk, Franciszka Ziejkę, Józefa Barana, Beatę Szymańską, Leszka Długosza, Elżbietę Zechenter-Splawińską, Mariusza Szczygła, Marcina Kydryńskiego, Krzysztofa Zanussiego i wielu innych. Niestety, zabytkowa sala ma bardzo ograniczone możliwości, frekwencja na spotkaniach nie może przekroczyć 70 osób, dlatego spotkania z najpopularniejszymi autorami i postaciami ze świata kultury organizowane są często w gościnnych progach naszych partnerów. Brak wystarczająco dużej sali ogranicza również spotkania całego zespołu, dlatego bardzo ważne jest, aby Biblioteka dysponowała salą na ok. 250 osób, by móc zapraszać najpoczytniejszych pisarzy, poetów, organizować konferencje i spotkania pracowników.

Aleksandra Kurczab-Pomianowska przekazała do Biblioteki pamiętki po Jerzym Pomianowskim (1921–2016) – pisarzu, eseście, tłumaczu i ekspercie ds. historii Europy Wschodniej. Meble, książki, zdjęcia i pamiętki znalazły się w odtworzonym w Bibliotece Głównej przy ul. Powroźniczej 2 gabinecie intelektualisty. Miejsce to nie służy jedynie przywoływaniu pamięci o Jerzym Pomianowskim i jego twórczości, ale jest też scenerią kameralnych spotkań z tworzącymi obecnie pisarzami, tłumaczami oraz nagrań wywiadów i dyskusji wokół książki i literatury. W Bibliotece znajdują się też pamiętki po innych znanych osobistościach ze świata literatury. W 2022 roku podpisano list intencyjny dotyczący przekazania przez prof. Aleksandra Skotnickiego pamiętek po prof. Julianie Aleksandrowiczu, pośród których znajdują się dokumenty związane z Haliną Poświatowską, pacjentką profesora w klinice przy ul. Kopernika i jego wieloletnią przyjaciółką.

Jak ważnym elementem działania Biblioteki Kraków jest promocja książki i czytelnictwa oraz działalność kulturalna, świadczy m.in. liczba organizowanych wydarzeń^[9], ich różnorodność oraz liczba uczestników^[10]. Spośród wielu inicjatyw na uwagę zasługują m.in. warsztaty pisania skierowane do początkujących i nieprofesjonalnych poetów oraz prozaików. Pomysłodawcy zorganizowania tego typu spotkań uznali, że właśnie biblioteka publiczna będąca przestrzenią otwartą, przyjazną i bliską czytelnikom, będzie najlepszym partnerem projektu. We współpracy z Jadwigą Maliną oraz Michałem Piętniewiczem organizowane są cykliczne spotkania pod nazwą „Peron Literacki”. Formuła spotkań twórców z moderatorami i recenzentami nieustannie jest urozmaicana i wzbogacana. Do comiesięcznych spotkań stacjonarnych lub online, na których prezentowane i omawiane są próby literackie uczestników, dołączono spotkania w cyklu „Mistrz na Peronie” i „Patron na Peronie”. Na warsztatach goszczono już wielu mistrzów, którzy dzielili się swoim doświadczeniem, udzielali wskazówek warsztatowych, zachęcali do podejmowania kolejnych prób. W cyklu „Patron na Peronie” eksperci, literaturoznawcy omawiali twórczość, warsztat literacki poetów i pisarzy, któ-

[9] 2017 r. – 2677; 2018 r. – 2691; 2019 r. – 2631; 2020 r. – 571; 2021 r. – 524; 2022 r. – 1720.

[10] 2017 r. – 51 644; 2018 r. – 55 260; 2019 r. – 57 807; 2020 r. – 13 871; 2021 r. – 12 812; 2022 r. – 36 692.

rych rocznice obchodzone w danym roku m.in. Cypriana Kamila Norwida, Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, Marii Konopnickiej, Andrzeja Bursy, Mirona Białoszewskiego. Ograniczenia związane z pandemią bardzo przysłużyły się warsztatom, przeniesienie spotkań do internetu zdecydowanie poszerzyło krąg odbiorców o twórców z całej Polski, a nawet rodaków mieszkających za granicą. Grupa wspiera się wzajemnie, spotyka się prywatnie i na wydarzeniach organizowanych w ramach Nocy Poezji czy latem w zabytkowym ogrodzie Biblioteki Głównej na Dębnikach w cyklu „Ogrody poezji”.

Kolejnym sztandarowym projektem, realizowanym od 2016 roku, jest konkurs „Czytelnik Roku”. W pierwszych latach w konkursie czytelniczym uczestniczyło ok. stu kilkudziesięciu osób, w ostatnich trzech latach, po zmianie formuły i wprowadzeniu „Paszportów Czytelnika” liczba zgłoszeń wzrosła do 815 w 2020 roku, 836 w 2021 roku i 971 w 2022 roku. Na podobnych zasadach organizowano w 2019 roku wyzwanie czytelnicze przygotowane na 70-lecie Nowej Huty.

W ostatnich latach Biblioteka Kraków zrealizowała wiele ciekawych projektów, które znalazły uznanie w oczach odbiorców m.in. „Literatura kluczem do wrót wyobraźni”, „Moc podmiejskich tradycji”, „Krakowska rodzina sięga po książki dla córki i syna”, dwie edycje festiwalu „Magia Czytania z Fundacją PZU”, „Etnopodróż z Biblioteką Kraków”, „Czytelniczy budzik – czas na rodzinne czytanie”, „Literacki ogród Biblioteki Kraków”, „Rodzinne podróże po literaturze”. Pewne pomysły i rozwiązania wprowadzone z powodu pandemii przyjęły się, zostały zaakceptowane przez czytelników i są wykorzystywane nadal. Jednym z takich pomysłów było wykorzystanie ogrodu Biblioteki Głównej, położonego w centrum miasta, na Dębnikach jako przestrzeni do organizacji wydarzeń kulturalnych. Organizowane są w nim spotkania z autorami, tłumaczami, piknikami, warsztaty.

Szybką adaptację do zmieniających się warunków, kreatywność i elastyczność w działaniu, które były konieczne podczas ograniczeń związanych z pandemią COVID-19, wykorzystano już w pierwszych dniach wojny w Ukrainie. W wyremontowanej i ciekawie zaaranżowanej Filii nr 8, położonej w pobliżu Konsulatu Generalnego Ukrainy w Krakowie, zorganizowano „Szczęśliwy Zakątek”, czyli przestrzeń czytania, zabawy i rozwoju, w której dzieci wraz z opiekunami mogą spędzić czas, rozwijać uzdolnienia, wziąć udział w kreatywnych spotkaniach i warsztatach ułatwiających adaptację w Krakowie. W zorganizowaniu warsztatów pomogła Bibliotece firma Lexeme dr Doroty Bełkiewicz. Już w pierwszych dniach funkcjonowania „Szczęśliwego Zakątka” do filii trafiły ofiarowane przez czytelników książki w języku ukraińskim i materiały plastyczne. Swoje miejsce znalazła tu, pracująca jako wsparcie polskich bibliotekarzy, bibliotekarka z Kijowa. Przy pierwszej nadarzącej się okazji złożono również wnioski do programu Narodowego Centrum Kultury „Kultura – Interwencje. Edycja 2022”. W ramach dofinansowania zrealizowano projekt „Biblioteczne mosty kulturowe”, którego celem była integracja społeczność Krakowa i migrantów zza wschodniej granicy. W ramach projektu zrealizowano trzy bloki: „Otwarta księga”, „Z książką po Krakowie”, „Biblioteka kultury”.

Najgłośniejszymi wydarzeniami zorganizowanymi przez Bibliotekę, które wzbudziły największe zainteresowanie mediów oraz środowiska bibliotekarskiego, były: akcja „Znani za ladą” oraz „Odlotowa Biblioteka”. Akcja „Znani za ladą”, mająca ogromne znaczenie dla podniesienia prestiżu zawodu bibliotekarza, polegała na zaproszeniu w Tygodniu Bibliotek znanych i popularnych osób do „pracy” za ladą biblioteczną. „Airport Library”, czyli bezpłatny, samoobsługowy, specjalnie zaprojektowany regał z książkami to z kolei pomysł realizowany we współpracy z Centrum Edukacji Lotniczej Kraków Airport. Pasażerowie oczekujący na lot w hali odlotów Międzynarodowego Portu Lotniczego im. Jana Pawła II Kraków-Balice mogą znaleźć na regale książki dla dzieci oraz dorosłych w wersji polskiej oraz obcojęzycznej. Udostępnione dzieła należy odłożyć na półki biblioteczki przed odlotem.

Bardzo ważnym elementem życia literackiego są nagrody, które dają szansę pisarzom, poetom, a także ilustratorom i grafikom na rozwinięcie skrzydeł, zaistnienie w świadomości czytelników, a nawet na zwiększenie liczby sprzedawanych książek.

Z inicjatywy prof. Alicji Baluch w 2017 roku, w setną rocznicę śmierci Antoniny Domańskiej, autorki powieści *Historia żółtej cizemki* powołano Nagrodę Żółtej Cizemki^[11]. Celem nagrody o wartości 25 000 zł, fundowanej przez Prezydenta Miasta Krakowa, jest uhonorowanie współczesnych polskich autorów i ilustratorów najbardziej wartościowych i najpiękniejszych książek dla dzieci i młodzieży. Od 2022 roku przewodniczącą Kapituły jest dr hab. Katarzyna Wądołny-Tatar, prof. UP.

W czerwcu 2017 roku przeniesiona do Biblioteki została, przyznawana od 1995 roku przez Śródmiejski Ośrodek Kultury, Nagroda Krakowska Książka Miesiąca^[12]. Celem Nagrody jest podtrzymanie i rozwój życia literackiego i kulturalnego Krakowa oraz regionu, promowanie wartościowych książek oraz wspieranie autorów i wydawców. Od września 2021 roku pracami jury przyznającego nagrody kieruje dr hab. Krzysztof A. Zajas, prof. UJ.

Od 2021 roku Biblioteka Kraków jest również organizatorem Konkursu im. Anny Świrszczyńskiej na Książkowy Debiut Poetycki, którego celem jest promocja debiutów poetyckich. Zainicjowany w 2014 roku przez Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Miasta Krakowa konkurs jest jedną z ważniejszych inicjatyw poetyckich realizowanych przez miasto, która przyciąga twórców zarówno z Polski, jak i tych piszących poza granicami kraju.

Biblioteka jako ważny element życia literackiego Krakowa zaangażowana jest również w działalność wydawniczą.

W 2019 roku Bibliotece powierzono zadanie koordynowania prac nad przygotowaniem zaktualizowanego i rozszerzonego, drugiego wydania *Encyklopedii Krakowa*. Nad uzupełnianiem, poprawianiem i pisanem nowych haseł pracuje zespół specjalistów, głównie pracowników krakowskich uczelni. Redaktorem naukowym

[11] www.biblioteka.krakow.pl/nagroda-zoltej-cizemki/

[12] www.kkm.biblioteka.krakow.pl

wydawnictwa jest prof. Jacek Purchla, który koordynuje prace redaktorów odpowiedzialnych za poszczególne działy.

W Bibliotece kontynuowany jest cykl „Poeci Krakowa”, w którym opublikowano tomiki Beaty Szymańskiej, Anny Skoczylas, Zofii Zarebianki, Stanisława Stabro, Jana Polkowskiego, Józefa Barana, Adama Ziemianina, Leszka Długosza i wielu innych^[13]. Biblioteka była też wydawcą katalogów wystaw m.in. *Adam Mickiewicz w Krakowie*, materiałów pokonferencyjnych *Polscy Ormianie w drodze do niepodległej Polski* oraz filmów realizowanych w koprodukcji z Telewizją Polską w cyklu „Portrety Literackie”. W latach 2017–2022 zrealizowano 18 filmów, w których przedstawiono sylwetki m.in. Adama Ziemianina, Jana Polkowskiego, Juliana Kornhausera, Józefa Barana, Beaty Szymańskiej, Elżbiety Zechenter-Spławińskiej, Leszka Długosza, Leszka Aleksandra Moczulskiego, Leszka Elektorowicza^[14].

W latach 2018–2022 Biblioteka Kraków była wydawcą kwartalnika literackiego „Czas Literatury”, adresowanego do czytelników zainteresowanych polską i światową literaturą, oraz miesięcznika społeczno-kulturalnego „Kraków”. Bardzo ciekawym pomysłem jest wydawany od 2017 roku „Biblioteka Kraków. Informator Czytelniczo-Kulturalny”. Miesięcznik zawierający relacje z wydarzeń organizowanych przez Bibliotekę, recenzje książek, gier planszowych, wystaw, rekomendacje najciekawszych wydarzeń kulturalnych, relacje z podróży „niekoniecznie bibliotecznych” przygotowuje zespół redakcyjny składający się z pracowników Biblioteki.

Biblioteka jest również wydawcą „Rocznika Biblioteki Kraków”^[15], czasopisma naukowego, w którym ukazują się artykuły o tematyce literackiej, historycznej, bibliologicznej, bibliotekoznawczej, medioznawczej i cracovianistycznej. Następcą dr. Stanisława Dziedzica i Janusza Palucha na stanowisku redaktora został w 2022 roku dr Artur Czesak. W skład rady naukowej wchodzi: prof. dr hab. Piotr Borek, dr Teresa Dalecka, dr hab. Jarosław Fedoruk, dr Agnieszka Fluda-Krokos, dr Karolina Grodziska, ks. prof. dr hab. Jan Machniak, dr Tomasz Makowski, dr hab. Grzegorz Nieć, prof. dr hab. Lajos Pálfalvi, prof. dr hab. Zdzisław Pietrzyk, mgr Anna Piotrowska, mgr Izabela Ronkiewicz-Brażel, dr hab. Remigiusz Sapa, prof. UJ, dr Tadeusz Skoczek, dr Agnieszka Staniszevska-Mól, prof. dr hab. Krzysztof Stopka, prof. dr hab. Jiří Trávníček, ks. prof. dr hab. Jacek Urban, dr Paweł Wierzbicki, mgr Jerzy Woźniakiewicz. W wykazie czasopism naukowych Ministerstwa Edukacji i Nauki „Rocznikowi Biblioteki Kraków” przyznano 20 punktów.

Ambicją zespołu Biblioteki jest sprostanie wyzwaniom współczesnego świata i rosnącym oczekiwaniom użytkowników, działanie zgodnie z najnowszymi trendami i najwyższymi standardami oraz implementacja najciekawszych rozwiązań stosowanych we współczesnych bibliotekach w Polsce i na świecie. Stąd pomysł

[13] www.wydawnictwa.biblioteka.krakow.pl

[14] www.wydawnictwa.biblioteka.krakow.pl/filmy/

[15] www.rocznik.biblioteka.krakow.pl

na organizowanie spotkań bibliotekarzy podczas konferencji naukowych, które są okazją do wymiany doświadczeń, podnoszenia kompetencji i rozwijania umiejętności pracowników oraz budowania sieci kontaktów. We wrześniu 2016 roku cztery biblioteki dzielnicowe przy wsparciu finansowym i organizacyjnym Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Miasta Krakowa zorganizowały pierwszą konferencję dla bibliotekarzy. Kolejne organizował zespół Biblioteki Kraków, we współpracy z kancelarią Prezydenta Miasta Krakowa, w 2018 roku – „Biblioteki w czasie przełomu”, 2019 roku – „Oferta bibliotek a dostępność odbioru kultury”, 2022 roku – „Nowy wspinały świat bibliotek czy niepewne jutro”. Prelegentami i uczestnikami konferencji byli dyrektorzy i pracownicy wielu największych i najbardziej dynamicznie rozwijających się bibliotek w Polsce oraz w miastach partnerskich np. Norymberdze, Wilnie, Budapeszcie, Edynburgu, Zagrzebiu. Ostatnio dołączyli bibliotekarze z Rygi oraz z Londynu. Pracownicy uczestniczą też w wielu wizytach studyjnych, szkoleniach i konferencjach, zarówno jako uczestnicy, jak i prelegenci. W latach 2018–2020 zorganizowano trzy duże projekty^[16] szkoleniowe dofinansowane ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.

Od 2017 roku Biblioteka jest członkiem Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotekarskich (*International Federation of Library Associations and Institutions*, IFLA) w dwóch sekcjach: biblioteki publiczne oraz biblioteki metropolitalne.

W ramach współpracy międzynarodowej podpisano umowy z Biblioteką Centralną Miasta Wilna (2019–2022; 2023–2025), Biblioteką Miejską w Zagrzebiu (2019–2021; 2022–2024), Biblioteką Miejską im. Ervina Szabó w Budapeszcie (2019–2021) oraz Biblioteką Miejską w Opatiji (2019–2021). Przy realizacji projektów i wydarzeń o charakterze międzynarodowym Biblioteka Kraków współpracowała m.in. z Czeskim Centrum w Warszawie, Domem Norymberskim w Krakowie, Instytutem Polskim w Londynie, Instytutem Kultury Willa Decjusza, Instytutem Francuskim w Krakowie, Instytutem Słowackim w Warszawie, konsulatami generalnymi Austrii, Francji, Republiki Federalnej Niemiec, Słowacji, Ukrainy, Węgier, honorowym ambasadorem Odessy, Centrum Kultury Latinoamerykańskiej „Centro Latino”.

Podsumowując sześcioletni okres działalności Biblioteki Kraków, należy stwierdzić, że zarówno w infrastrukturze, jak i ofercie nastąpiły duże zmiany. Sprostano wyzwaniom, zarówno planowanym, jak i tym, które przyniosły zmieniające się warunki społeczne i ekonomiczne oraz potrzeby użytkowników. Przed zespołem Biblioteki otwierają się nowe perspektywy związane z uruchomieniem kolejnych usług i rozwiązań przygotowywanych w ramach projektu „E-usługi w Bibliotece

[16] W 2018 r. „Kreatywny bibliotekarz – cykl szkoleń dla pracowników bibliotek publicznych”, w 2019 „Czas bibliotekarzy – cykl szkoleń dla pracowników bibliotek publicznych”, w 2020 r. „Wielozadaniowy bibliotekarz – cykl szkoleń dla pracowników bibliotek publicznych”.

Kraków wraz z wdrożeniem nowoczesnej infrastruktury informatycznej^[17] oraz coraz bardziej zaawansowanymi pracami nad projektami budynków przeznaczonych na siedzibę główną Biblioteki. Będzie to czas intensywnej, ale ciekawej i wymagającej kreatywności pracy nad kolejnymi inicjatywami na rzecz rozwoju Biblioteki i czytelnictwa w nie najłatwiejszej sytuacji ekonomicznej.

STRESZCZENIE

IZABELA RONKIEWICZ-BRĄGIEL

Biblioteka Kraków w odpowiedzi na dynamicznie zmieniające się potrzeby mieszkańców

Artykuł prezentuje merytoryczną działalność Biblioteki Kraków, dane statystyczne dotyczące liczby czytelników i wypożyczeń oraz dokonuje ewaluacji jej funkcjonowania jako działającej od 2017 roku ogólnomiejskiej struktury.

SŁOWA KLUCZOWE

Biblioteka Kraków, katalog OPAC, działalność biblioteczna, działalność kulturalna, współpraca międzynarodowa

SUMMARY

IZABELA RONKIEWICZ-BRĄGIEL

Kraków Library Answering the Dynamically Changing Needs of the Residents

The paper presents substantive activities of the Kraków Library as well as statistical data on the number of patrons and borrowings. It also evaluates the library's operations as a city-wide structure since 2017.

KEYWORDS

Kraków Library, OPAC catalogue, library activity, cultural activity, international cooperation

[17] Projekt realizowany w latach 2021–2023 w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020, oś priorytetowa 2 „Cyfrowa Małopolska”, Działanie 2.1 „E-administracja i otwarte zasoby”, Poddziałanie 2.1.1 „Elektroniczna administracja” dofinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.